

PERIN SYNTINEN JUMALA

KOLUMNI

Jumalharhat

ROBERT BROTHERUS

RAAMATUN luomiskertomuksen syntiinlankeemustarinassa Jumala kieltää Aatamia ja Eevaa syömästä paratiisin keskellä olevasta puusta valehdellen heille, että he kuolisivat siitä. Käärme paljastaa Jumalan bluffin: hedelmän vaikutuksena onkin vain ymmärryksen lisääntyminen. Jumalan kaikkietävyys on tarinassa vielä vähän hakusessa, sillä hän joutuu etsiskelemään piiloon mennyttä pariskuntaa ja sitten kuulustelemaan heitä saadakseen tietää, mitä tapahtui.

Tämän jälkeen Jumala suutuksissaan kiroaa käärmeen, kiroaa naisen koviin synnytyskipuihin ja kostoksi Aatamille kiroaa maan tehden maanviljelyksestä vaikeaa. Lopuksi Jumala ajaa parin pois paratiisista, etteivät he vain söisi vielä elämän puustakin ja saisi ikuista elämää. *Perisynti* on 300-500 luvulla tästä tarinasta kehitetty oppi, jonka mukaan Aatamin ja Eevan hedelmähaukkaus oli *synti*, joka periytyy kaikkinen kirouksineen kaikille heidän jälkeläisilleen maailman loppuun saakka.

Perisynti on toki helppo todeta höllynpölyksi jo sillä perusteella, että

modernin historiantutkimuksen, arkeologian, antropologian, evoluutiobiologian ja geologian valossa koko Vanhan Testamentin luomiskertomus on vain satua. Ihmlaji ei suinkaan syntynyt luomiskertomuksen mukaisesti, vaan kehittyi varhaisemmista kädellisistä Afrikan savanneilla miljoonien vuosien aikana. *Homo Sapiens* -lajin lukuisat pienet heimot elivät yli 70 000 vuotta metsästäjä-keräilijöinä kunnes maanviljelyksen keksiminen johti isompiin pysyviin asutuksiin.

Ihmisheimojen kasvanut ymmärrys ei syntynyt minkään syömisen tai kiellon rikkomisen seurauksena, vaan pikkuhiljaa vuosituhansien aikana evoluution kasvattaessa aivojen tilavuutta ja myöhemmin kielen mahdollistettua suullisen perimätiedon ja kulttuurin. Tiedettä yhtään arvostava nykykristitty ei voi uskoa syntiinlankeemustarinana kirjaimellisesti. Mutta symbolisenkaan tulkinnan löytäminen on vaikeaa: mikä historian tapahtuma varhaisilla luonnonhenkiin uskoneilla ihmisheimoilta muka vastaisi Jahven hedelmäkiellon rikkomista?

Vaikka syntiinlankeemus ja perisynti ovatkin tieteen valossa vain varhaisten teologioiden keksintöä, on niitä myös kiintoisaa tarkastella moraaliselta kannalta. Nykyään ajatellaan, että ymmärrys ja tieto ovat arvokkaita sekä itsessään että hyvien päätösten mahdollistajana – ja ihmiskunta onkin tuhatkertaistanut tietonsa maailmankaikkeudesta sen jälkeen, kun muinainen paimentolaisheimon seppä luomiskertomuksen Jumala on pikkumainen, itsekäs ja kahteellinen halutessaan pitää tietämyksen

vain jumalilla ja jättää ihmiset pimentoon. Vielä pidemmälle ilkeyden tielle Jumala menee, kun haluaa estää ihmisiä syömästä jopa elämän puusta ja saamasta ikuista elämää. Tällainen Jumala haluaa vain olla suurin ja kaunein ilman, että ihmiset lähestyvät hänen tasoaan millään mittarilla.

Pahin moraalinen ongelma perisyntisessä on kuitenkin sen *periytyminen*: minkään järkevän moraalistandardin mukaan ei voi olla oikein, että jälkeläisiä rangaistaan heidän esi-isänsä synneistä. Isien pahat teot eivät kuulu heidän tulevien jälkeläistensä vastuulle yksinkertaisesti, koska lapset ovat niihin syyttömiä. Pidämme barbaarisena Pohjois-Korean diktaattoria, joka teloittaa epämääräisestä rikoksesta syytetyn lisäksi tämän varmuudella syyttömät lapset ja sukulaiset. Juuri tällainen kuitenkin on luomiskertomuksen Jumala: moraaliton hirviö ja omahyväinen tyranni paratiisin käärmeeseenkin verrattuna.

Diktaattoriksi mielivien tyypillinen strategia kautta aikojen on ollut luoda ihmisille kuvitteellinen uhka ja sitten tarjota itsensä ainoana mahdollisena pelastuksena uhkaa vastaan. Uhkan luoma pelko johtaa monet irrationaaliseen tilaan, jossa he ovat alttiina seuraamaan diktaattorin määräyksiä. Oppi perisyntistä ja siihen kytkeytyvästä Jeesuksen pelastuksesta kristityille toimii näin. Monet kristinuskon saarnamiehet kautta aikojen ovat yrittäneet ensin vakuuttaa kuulijansa perisyntin todellisuudesta, luomaan kuulijoille synnin- ja syyllisyyden tuntoa, ahdistusta ja helve-

tin pelkoa, jotta voivat sitten tarjota uskon Jeesukseen ratkaisuna tähän pelottavaan illuusioon. Tällaisen pelon vallassa muuten aivan fikset ihmisetkin saattavat ottaa perisyntin sadun todesta.

Kirjoittaja on Vapaa-ajattelijain liiton valtuuston puheenjohtaja. Kirjoitus on Jumalharhat-kolumnisarjan 33. osa. Aiemmat osat on julkaistu Vapaa Ajattelijan -lehdessä numerosta 3/2015 alkaen.

